

STICHTING
BEDRIJFSTAKREGELINGEN
DAKBEDEKKINGSBRANCHE

Toolbox

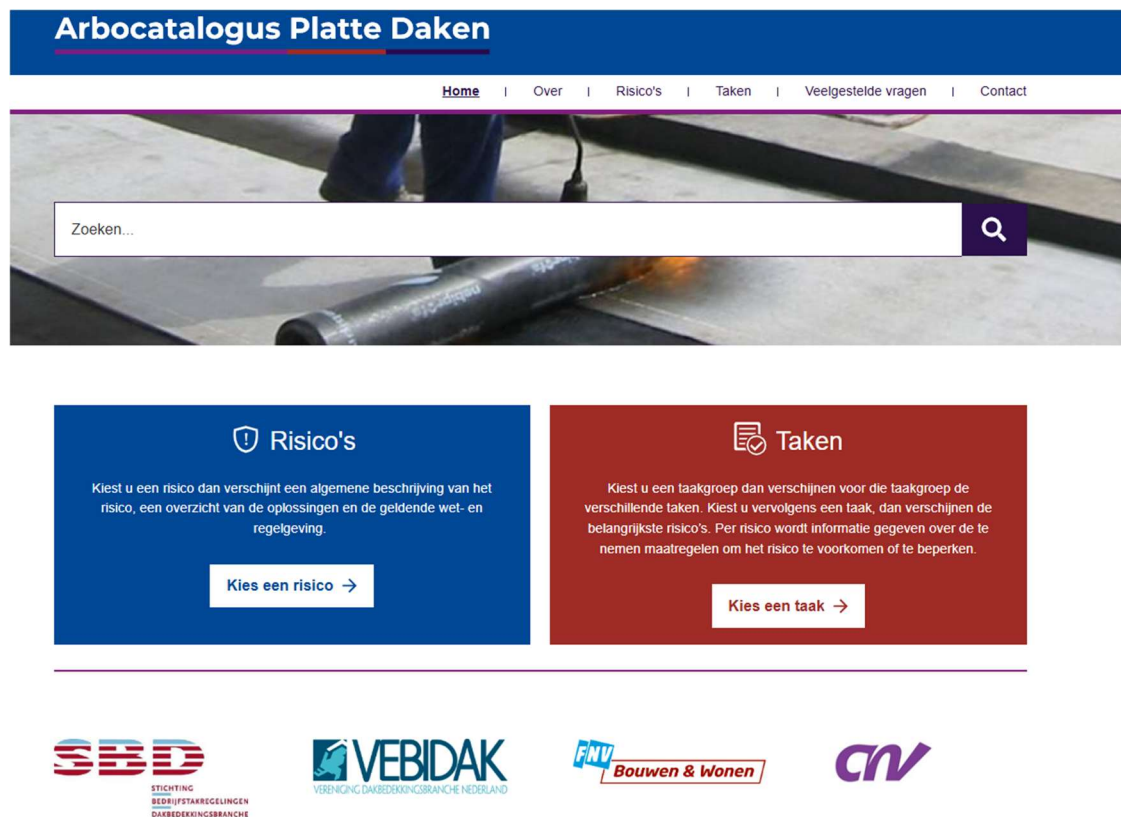
Valgevaar 2026

Inhoudsopgave

Toolbox Valgevaar 2026	2
Wat is valgevaar	3
Feiten en gevolgen	4
Hoe ontstaat valgevaar	5
Onveilige zone	6
Stroomschema veilig werken	7
Springen.....	8
Lichtstraten/lichtkoepels.....	9
Wat doet de werkgever om valgevaar te voorkomen (arbeid hygiënische strategie).....	10
Arbeid hygiënische strategie	11
Werken met randbeveiliging of andere vormen van valbeveiliging?	12
Steiger als valbeveiliging	12
Opgeruimde werkplek.....	14
Wie heeft welke verantwoordelijkheid	15

Toolbox Valgevaar 2026

Afbeelding 1 Schermafdruck website Arbocatalogus Platte Daken

Deze toolbox is opgesteld in lijn met de Arbocatalogus Platte Daken. Het doel van deze toolbox is het vergroten van de bewustwording van valgevaar en het maken van duidelijke afspraken om veilig werken en het voorkomen van ongevallen te waarborgen.

Werkzaamheden op hoogte brengen risico's met zich mee. Wanneer deze werkzaamheden langere tijd zonder incidenten verlopen, kan risicogewenning ontstaan. Daardoor neemt de alertheid af, worden risico's sneller onderschat en neemt het aantal val-ongevallen toe.

Een val van beperkte hoogte kan al leiden tot ernstig of blijvend letsel. Daarom blijft het belangrijk om altijd bewust en veilig te werken.

Niemand kiest bewust voor een ongeval, maar iedereen kan bijdragen aan een veilige werkplek.

Wat is valgevaar

Er is sprake van valgevaar wanneer iemand van hoogte kan vallen. Volgens de wet is in ieder geval sprake van valgevaar bij het werken op of rondom:

- Hoogtes van 2,5 meter of meer;
- Openingen zoals sparingen, lichtstraten en lichtkoepels;
- Dakranden zonder correcte rand- of valbeveiliging.

Daarnaast zijn er risico verhogende omstandigheden die zorgen voor extra gevaar bij hoogtes van 2,5 meter of lager. Ook dan is er volgens de wet sprake van valgevaar. Risico verhogende omstandigheden zijn:

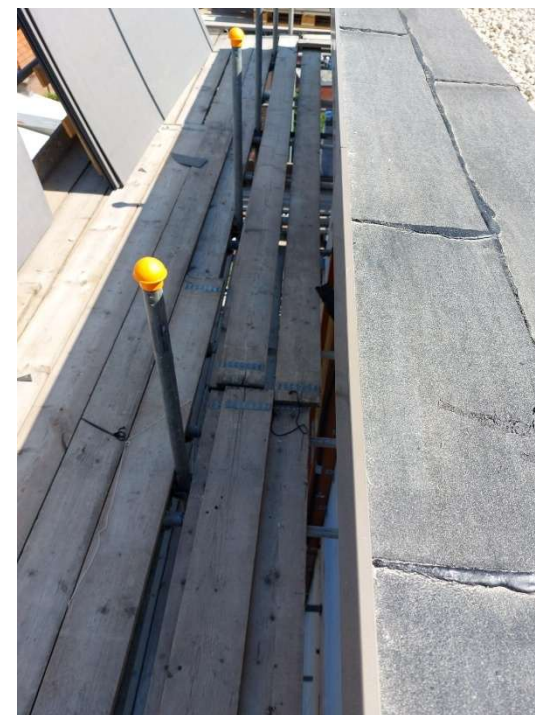
- Bij het werken boven water
- Bij aanwezigheid van verkeer en/of
- Bij aanwezigheid van uitstekende delen (bijvoorbeeld steigerpijpen of vlechtwerk).

Ook bij lagere hoogtes kunnen ernstige ongevallen plaatsvinden.

Een veel gehoorde uitspraak onder dakdekkers:

“Je kunt ook van een stoeprand vallen en verkeerd terechtkomen”.

Inderdaad, dus laten we hoogte serieus nemen!

Afbeelding 2 Voorbeeld afgedopte uitstekende delen

Feiten en gevolgen

Van de bij de NLA (Nederlandse Arbeidsinspectie) gemelde arbeidsongevallen is ruim 35% vallen van hoogte.

In de bouw komt dit relatief vaak voor. Want een kwart van deze val-ongevallen gebeurt in de bouw.

Uit de meest recente cijfers vanuit de NLA blijkt dat 3% van de ongevallen leidt tot overlijden. Van de 100 medewerkers met een arbeidsongeval overlijden er dus 3.

36% van de ongevallen leidde tot vermoedelijk blijvend letsel. Van de 100 medewerkers met een arbeidsongeval zijn er 36 die blijvend letsel hebben, zoals verlamd raken.

Kort gezegd: bijna 40% van deze gemelde ongevallen heeft een ingrijpende impact op het leven van de medewerker en zijn omgeving of, in het geval van een dodelijk ongeval, op dat van de nabestaanden.

Tabel 3.4 Aantal en percentage meldingsplichtige ongevalsonderzoeken, uitgesplitst naar hoofdongevalstypen, 2020-2024

Hoofdtype arbeidsongevallen	2020		2021		2022		2023		2024	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Vallen	335	33	509	34	572	31	642	35	701	35
Door iets geraakt	223	22	259	17	345	19	307	17	337	17
In contact met arbeidsmiddel of object	280	28	464	31	576	32	563	31	619	31
Ongeluk met voertuig of rijdend werktuig	89	9	135	9	188	10	194	11	161	8
Bedolven, verdrinking of decompressie	4	0	3	0	8	0	6	0	7	0
Contact met schadelijke stof of atmosfeer	30	3	52	3	40	2	52	3	36	2
Contact met vuur, brand, explosie of elektriciteit	17	2	37	2	52	3	29	2	49	2
Extreme fysieke belasting	6	1	9	1	8	0	7	0	15	1
Fysiek contact met mens of dier	19	2	36	2	28	2	45	2	65	3
Totaal*	1.003	100	1.504	99	1.817	99	1.845	101	1.990	99

Tabel 3.5 Aantal en percentage ongevalsonderzoeken, uitgesplitst naar ernst van het letsel, 2020-2024

Ernst letsel	2020		2021		2022		2023		2024	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Overleden	14	1	45	3	29	2	57	3	58	3
Blijvend letsel (vermoedelijk)	365	36	543	36	658	36	662	36	707	36
Niet-blijvend letsel (vermoedelijk)	516	51	801	53	1.026	56	1.026	56	1.107	56
Geen gevolgen	26	3	22	1	15	1	10	1	10	1
Onbekend	82	8	93	6	89	5	90	5	108	5
Totaal*	1.003	99	1.504	99	1.817	100	1.845	101	1.990	101

Afbeelding 3 Tabellen aantal arbeidsongevallen

Hoe ontstaat valgevaar

Valgevaar ontstaat vaak door een combinatie van omstandigheden.

- Zonder veiligheid (gebied begrenzend) opbouwen en afbreken van randbeveiliging
- Geen, te weinig of verkeerd opgebouwde randbeveiliging
- (open hoeken, niet vastgedraaid, te weinig/verkeerd geplaatste ballast, te grote tussenruimte staanders, te veel opgeklapte staanders of slecht onderhoud)
- Niet veilige of niet-zichtbare of foutief afgedekte sparingen
- Materiaal over sparing aanbrengen (PE-folie, dakbedekking, isolatie enz.)
- Foutief of niet mandragend materiaal toegepast (te dun of niet voldoende draagkrachtig plaatmateriaal, los materiaal dat kan verschuiven of waterdicht afdekken met een zeil enz.)
- Niet beveiligde daklichten, lichtstraten, koepels of openstaande dakluiken
- Bezwijken of falen van de onderconstructie

Dit in combinatie met:

- Onoplettendheid of afleiding (telefoongebruik op het dak)
- Schrikreactie
- Achteruitlopen (gieten, slopen, Pe-folie uitlopen enz.)
- Uitglijden of struikelen (kan ook door gladheid)
- Verlies van evenwicht bij gebruik van gereedschap of door de wind
- Onwel worden
- Geraakt worden (object door bijvoorbeeld wind of bij het draaien/kranen/horizontaal transport)

Daarom zijn goede veiligheidsmaatregelen noodzakelijk.

Afbeelding 4 Voorbeeld gemaakte sparing

Onveilige zone

Binnen **2** meter van de dakrand, sparring of daglichtvoorziening moet collectieve randbeveiliging aanwezig zijn.

Bij werkzaamheden tussen **2 en 4** meter afstand moet een fysieke afscheiding op minimaal 1 meter hoogte aanwezig zijn.

Bij werkzaamheden op **4** meter of meer afstand moet, voor de volledige duur van de werkzaamheden, de werkplek duidelijk gemaakt zijn door het aanbrengen van een visuele markering.

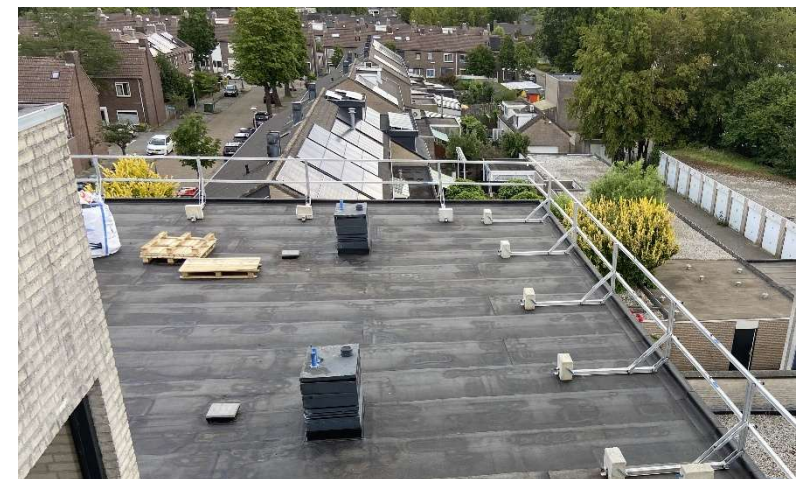
Let op: voor sparringen gelden scherpere eisen. Dit komt later in de toolbox nog aan bod.

Afbeelding 6 Aanduiding zones

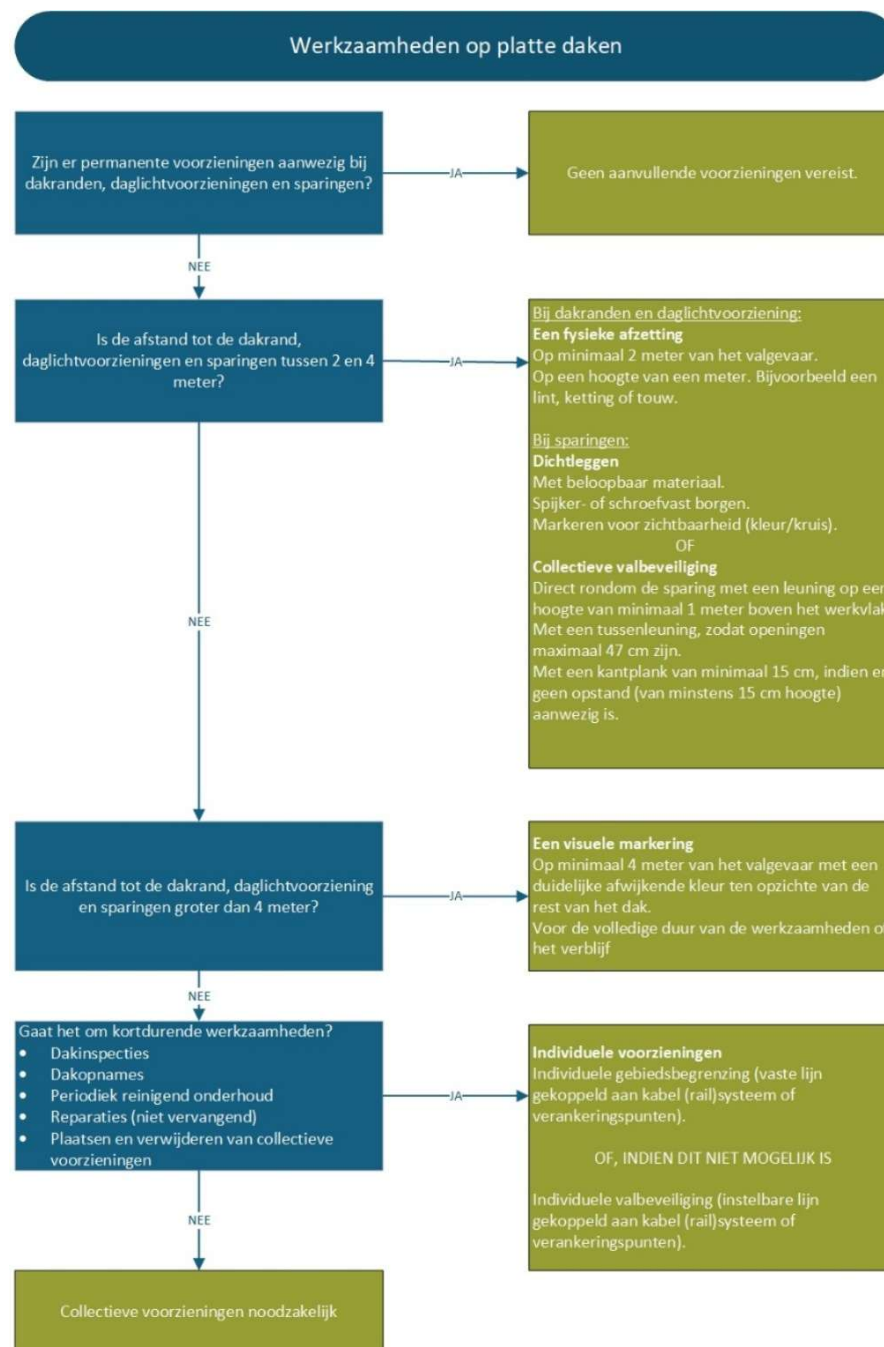

Afbeelding 5 Voorbeeld visuele markering

Afbeelding 7 Voorbeeld randbeveiliging

Stroomschema veilig werken

Afbeelding 8 Stroomschema veilig werken bij valgevaar

Sparingen

Sparingen moeten altijd worden beveiligd. Deze moeten:

- afgedekt worden met beloopbaar materiaal, geborgd zijn (schroeven enz.) en aanvullend gemarkeerd zijn.

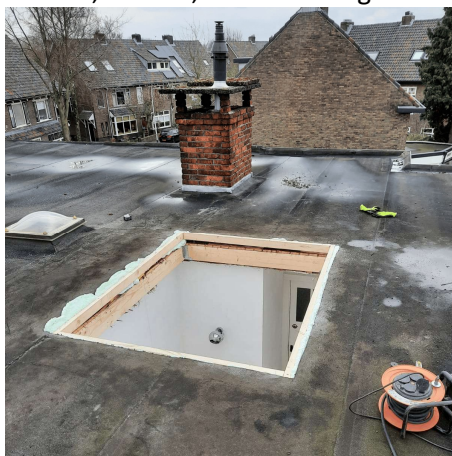
(Een sparing die door derden is afgedekt moet **ALTIJD** voor het werk gecontroleerd worden op bovenstaande punten).

óf

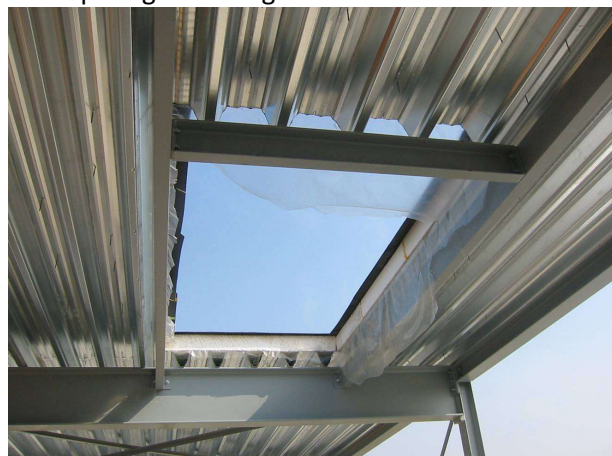
- beveiligd worden door het plaatsen van tijdelijke randbeveiliging.

Het is niet toegestaan om sparingen visueel te markeren.

Openstaande lichtkoepels en dakluiken worden eveneens beschouwd als sparingen. Nooit materiaal zoals losliggende en/of te dunne houtplaten, losliggende pallets, PE-folie, isolatie, dakbedekking of zeil over een sparing aanbrengen!

Afbeelding 9 Voorbeeld sparing

Afbeelding 10 Voorbeeld sparing

Afbeelding 11 Voorbeeld dakluik

Lichtstraten/lichtkoepels

Een daglichtvoorziening, zoals een lichtstraat of lichtkoepel, moet op eenzelfde manier beveiligd worden als een dakrand.

Lichtkoepels, daklichten en lichtstraten die niet aantoonbaar doorvalveilig zijn, moeten beveiligd worden om doorvallen te voorkomen.

Binnen **2** meter van de dakrand, sparing of daglichtvoorziening moet collectieve randbeveiliging aanwezig zijn.

Bij werkzaamheden tussen **2 en 4** meter afstand moet een fysieke afscheiding op minimaal 1 meter hoogte aanwezig zijn.

Bij werkzaamheden op **4** meter of meer afstand moet een duidelijke visuele markering worden aangebracht gedurende de werkzaamheden.

Afbeelding 12 Voorbeeld lichtkoepel

Afbeelding 13 Voorbeeld lichtstraat

Wat doet de werkgever om valgevaar te voorkomen (arbeidhygiënische strategie)

De werkgever moet altijd eerst naar de hoogste vorm van veiligheid (bronaanpak) kijken, voordat een volgend (lager) niveau van beveiliging mogelijk is. Met iedere stap omlaag neemt het risico van fouten, verkeerd gebruik enz. toe.

Het is alleen toegestaan een niveau te verlagen als dat aantoonbaar, risico gewogen, onderbouwd én vastgelegd is in de risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) (technische, uitvoerende en economische redenen).

Afbeelding 14 Weergave risiconiveau voor de dakdekker

Dit is het redelijkerwijsprincipe. Die afweging geldt voor elk niveau opnieuw.

Uitspraken van rechtbanken laten zien dat er te snel en te vaak voor een te lage vorm van tijdelijke beveiliging gekozen wordt. Tijdelijke collectieve beveiliging is veelal de norm.

Economische redenen zijn vaak geen goed argument als het gaat om het voorkomen van ongevallen en incidenten. Niet de aanneemsom is leidend maar het mogelijke letsel!

Volg altijd de juiste volgorde en kies voor het hoogst haalbare niveau!

Arbeid hygiënische strategie

Groen – Bronaanpak

- Werk op de grond uitvoeren waar mogelijk (bijv. drone inspectie/prefab daken)

Geel – Collectieve maatregelen

- Permanente borstwering
- Tijdelijke randbeveiliging of steigers

Oranje – Individuele maatregelen

- Permanente valbeveiliging, zoals ankerpunten/aanlijnsystemen (aangevuld met PBM)

Rood – Persoonlijke beschermingsmiddelen

- Gebruik van harnas en vallijnen (PBM)

Het verlagen van een niveau is alleen toegestaan met goede onderbouwing in de bedrijfs- of project RI&E of V&G plan.

Afbeelding 15 Voorbeeld prefab dak

Afbeelding 16 Voorbeeld permanente borstwering

Afbeelding 17 Voorbeeld collectieve randbeveiliging

Afbeelding 18 Verplicht dragen valbeveiliging

Werken met randbeveiliging of andere vormen van valbeveiliging?

- De werkgever is verplicht de werknemer aantoonbaar en begrijpelijk voor te lichten. Hierbij zijn de handleiding en de voorschriften van de fabrikant leidend.
- De werkgever verstrekt de voorschriften van de fabrikant aan de werknemer.
- De werknemer houdt zich aan de gegeven voorlichting en de voorschriften van de fabrikant.
- De werkgever houdt toezicht op de naleving van de voorschriften. Alleen met een correct opgebouwd systeem kan veilig worden gewerkt.
- De werknemer meldt afwijkingen en gebreken direct aan de werkgever. Bij gebreken worden de werkzaamheden niet gestart.

Handleiding voor opbouw en gebruik Dakrandvalbeveiliging

EN-13374 A

2 Algemeen

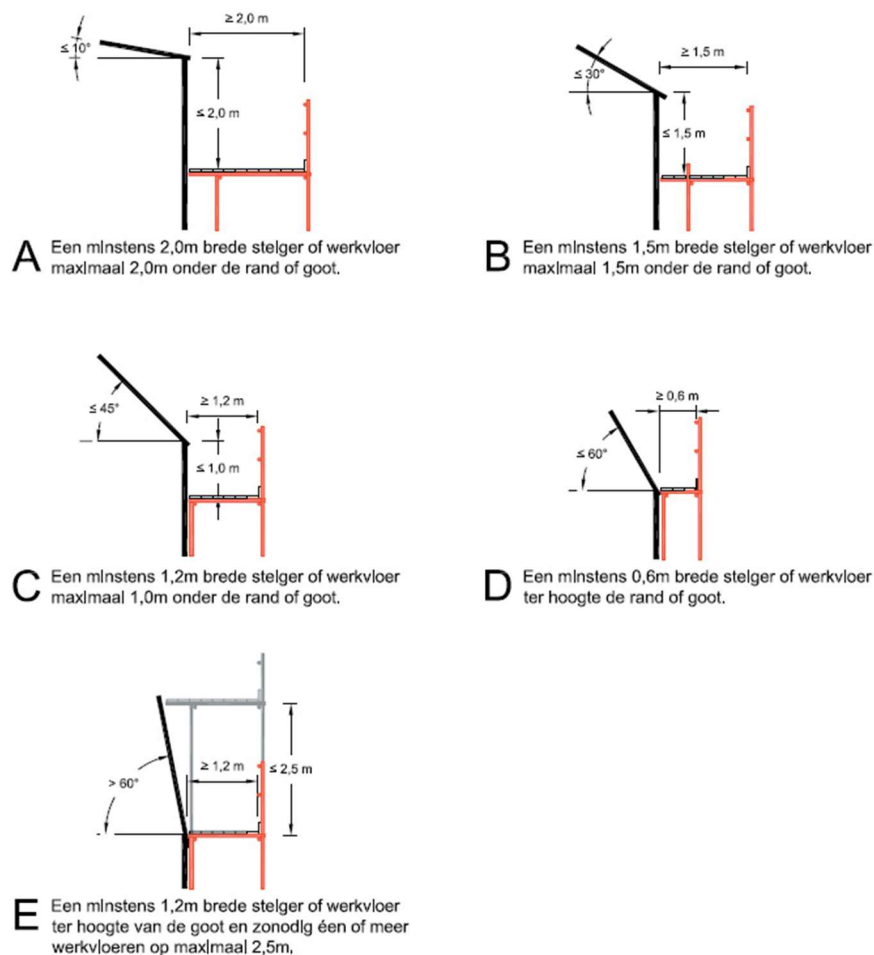
De dakrandvalbeveiliging is een systeem dat ervoor zorgt dat personen bij werkzaamheden op het dak optimaal beschermd worden tegen vallen van het dak. Dit systeem voldoet aan de Europese Norm EN 13374 Klasse A (tijdelijke randbescherming systemen).

Om dit te kunnen waarborgen moet aan een aantal eisen worden voldaan, te weten:

- Alle onderdelen moeten in goede staat zijn (zie **checklist p. 12**).
- Het systeem moet zijn opgebouwd met originele bestanddelen en onderdelen van .
- Alle onderdelen moeten op de juiste wijze op het systeem gemonteerd zijn.
- Het systeem moet op de juiste wijze gemonteerd zijn (zie montage van de dakrandvalbeveiliging).
- Het systeem moet, vóór gebruik, geheel gecontroleerd worden aan de hand van de checklist (zie p. 12). Dit dient te gebeuren door leidinggevende en/of bevoegde personen met kennis van het systeem.
- Er mogen geen bouwmaterialen tegen of op het systeem worden geplaatst. Het bewust leunen tegen of zitten op het systeem door personen is niet toegestaan.
- Er mag niets aan het systeem worden gehangen.
- Het plaatsen van zeilen en/of reclamedoeken aan het systeem is niet toegestaan.
- Gebruik van het systeem onder slechte weersomstandigheden is niet toegestaan (zie "toepassing" p. 5).

Afbeelding 19 Voorbeeld handleiding dakrandvalbeveiliging

Steiger als valbeveiliging

Afbeelding 20 Voorbeeld hoogte en breedte-eisen.

Een steiger fungeert vaak ook als dakrandbeveiliging. Maar dat stelt eisen aan de positie van de bovenste werkvloer en de breedte ervan.

Voorwaarden:

- De opening tussen de werkvloer en de gevel mag maximaal 0,15 m zijn.
- Steiger aantoonbaar opgeleverd (groene kaart of opleverdocument).
- Inspectie door de opdrachtgever na windkracht 8 en in de bouw (intensief gebruik minimaal om de 2 weken).
- In situaties waaraan rond de steiger geen veranderingen zijn, dan is de inspectie-interval maximaal 3 maanden.

Aandachtspunten:

- Altijd opletten na harde wind en/of windstoten voor verschoven, losse en/of missende planken!
- Uitstekende (steiger)delen
- Struikelgevaar/losse steigerplanken
- Te grote ruimte tussen gevel en de steiger

Afbeelding 21 Voorbeeld uitstekende (steiger)delen en te grote openingen

Afbeelding 22 Voorbeeld te grote ruimte tussen gevel en steiger

Opgeruimde werkplek

De werkplek opgeruimd houden is belangrijk.

Valpartijen kunnen makkelijk ontstaan doordat afval is blijven liggen, gereedschap rondslingert of materialen 'even' in de looproute of direct bij de dakranden, sparingen, lichtkoepels en lichtstraten zijn opgeslagen.

Voor risico's bij vallen blijkt het opgeruimd houden, juiste plaatsing van materiaal en materieel en het hebben van aandacht voor deze risico's het belangrijkste preventiemiddel. Dit hoort dan ook een onderdeel te zijn van werkinstructies en veiligheidsplannen.

Afbeelding 23 Voorbeeld opgeruimde werkplek

Wie heeft welke verantwoordelijkheid

 WERKGEVER ZORGT VOOR:	 MEDEWERKER ZORGT VOOR:
 VEILIGE WERKPLEK Zorgen voor een veilige werkomgeving en voorkomen van valgevaar.	 VEILIG WERKEN Ik werk volgens de gemaakte afspraken en neem de tijd om het veilig te doen.
 JUISTE MIDDELEN EN VOORZIENINGEN Zorgen voor goedgekeurde middelen en de juiste voorzieningen.	 GEBRUIK VAN MIDDELEN Ik gebruik de voorgeschreven middelen en beschermingsmiddelen op de juiste manier.
 TOEPASSING ARBO-CATALOGUS De Arbo-catalogus Platte Daken toepassen en zorgen dat deze worden nageleefd.	 MELDEN VAN ONVEILIGE SITUATIES Ik meld direct onveilige situaties en bijna-ongevallen. Zo voorkomen we ongelukken.
 TOEZICHT EN INSTRUCTIE Toezicht houden op het veilig werken en duidelijke instructie geven waar nodig.	 AANSPREKEN VAN COLLEGA'S Ik spreek collega's aan op onveilig gedrag. We doen het samen!

Wil je elke dag (goed) werken, dan is veilig werken de enige manier. Het hoeft maar één keer fout te gaan.